

**НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА СТУДЕНТСКА РАЗРАБОТКА 2016
МЕЖДУНАРОДНОТО ВИСШЕ БИЗНЕС УЧИЛИЩЕ-БОТЕВГРАД**

Бакалавърска програма

Специалност „Туризм“

Тема:

Влажните зони в България и туристическото им използване

Изготвил:

Петя Георгиева Иванова

фак. № 15932

Туризм, IV курс

Ботевград

2016 година

1. Влажните зони-същност

Влажните зони (В.З.) са територии, в които водата покрива или присъства в повърхностния слой на почвата - целогодишно или сезонно. Те представляват екосистеми, в които водата е основният фактор, от който зависят екологичните условия за съществуване на единната съвкупност от организми - животни и растения, и а биотичната им среда. Те могат да бъдат естествени или изкуствени, постоянни или временни, статични или течащи, сладки, бракични или солени, включително територии с морска вода.

Естествените влажни зони са едни от най-ценните природни богатства и най-продуктивните екосистеми на планетата. Съхраняват редки местообитания на животински и растителни видове. Игрят изключително важна роля за кръговрата на водата като възстановяват водните запаси и подхранват подпочвените води. Способността им да пречистват преминаващите през тях води се използва на много места по света за изграждане на пречиствателни станции, имитиращи естествено протичащите физикогеографски процеси във В.З. Влажните зони имат много важна роля и в предпазването от наводнения, като поемат и задържат голяма част от повърхностните води. В тях се съхраняват големи количества въглерод, което ги прави изключително важни за предотвратяване на промените в климата.

Влажните зони имат важно значение за живота на местното население. Те са не само водоизточник, но и източник за прехрана с условията за риболов, събиране на билки, дърводобив и др. Не на последно място влажните зони предлагат условия за развитие на различни видове туризъм, базиран на тяхното биоразнообразие.

1.1 Рамсарска конвенция

Рамсарската конвенция или *„Конвенция за влажните зони с международно значение, поспециално като местообитания на водолюбивитици“* е международно споразумение, сключено на 2 февруари 1971г. в иранския град Рамсар. Това е първият международен договор, свързан с опазването на биоразнообразието. Ратифициране от 169 страни. През новото хилядолетие – в подкрепа устойчивото развитие, продължават да се включват нови страни .

В обхвата на конвенцията са включени 2231В.З., чиято площ надхвърля 215 млн. хектара. Тази конвенция е първото международно споразумение за защита и устойчиво използване на природните ресурси, както и опазването на биоразнообразието. Депозитар на Конвенцията е Организацията на Обединените нации за образование, наука и култура (ЮНЕСКО). Бюрото на Рамсарската конвенция се намира в IUCNв Гланд, Швейцария. То отговаря за изпълнителната дейност по споразумението.

В България конвенцията е утвърдена с Решение № 389 на Министерския съвет от 18.11.1974 г. (Обн.ДВ, бр. 56 от 10.07.1992г.), в сила за страната е от 24.01.1976г. Изменена с Протокол от 3.12.1982г., в сила за България от 27.02.1986г. Политиката за опазване, управление и използването на В.З. се разработва от Министерството на околната среда и водите. Целта ѝ е постигане на

устойчивост при използване на В.З. Чрез „опазването и разумното ползване на влажните зони като местообитание на водолюбиви птици, отчитайки ги като международен ресурс.¹

Според конвенцията В.З. са области, като блата, тресавища, торфени блата или вода, независимо дали са естествени или изкуствени, постоянни или временни, с вода, която е статична или течаща, прясна, възсолена или солена, включително области с морска вода, чиято дълбочина при отлив не превишава шест метра. Водолюбиви птици са птици, екологически зависими от влажни зони.

1.2. Изисквания на Рамсарската конвенция

Рамсарската конвенция поставя няколко принципни изисквания, които трябва да бъдат спазвани:

1. Всяка страна, членка на споразумението, определя потенциални влажни зони на своята територия, които да бъдат включени в списъка.
2. Планиране и управление на влажните зони.
3. Информирание на секретариата при нарушения в екосистемите(списък със застрашените Рамсарски места).
4. Компенсиране на променен обхват на влажните зони, чрез създаване на ново естествено местообитание.
5. Създаване на юридически механизми за управлението на влажните зони.

2. Влажни зони в България

По списъка на Конвенцията за влажни зони с международно значение в страната са включени 11 В.З. , с обща площ 49 912,43 хектара. През 2002 се одобряват и включват в списъка на Рамсарските обекти, още пет нови територии (Табл.1). През 2012 година в списъка влиза и най-новата влажна зона - Драгоманско блато.

Влажни зони в България

Таблица 1

Име	Година на вписване	Площ (ха)
„Езеро Сребърна „	1975	1464
Комплекс „Ропотамо „	1975	5500
Дуранколашко езеро	1984	350
Атанасовско езеро	1984	1404,30
Шабленско езеро	1996	404
Комплекс „Поморие”	2002	921,50
Комплекс Беленски острови	2002	18 330,30
Остров Ибиша	2002	3364,70
Езеро „Вая”	2002	2900
Местността „Пода“	2002	306,630
Карстов комплекс „Драгоманско блато”	2012	14 967
Обща площ на Рамсарските места:		49 912, 43 ха

¹Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолюбиви птици (Обн. ДВ. бр.56 от 10 Юли 1992 г.) Достъпно на: http://www3.moew.government.bg/files/file/KVESMS/conventions_full/Convention_wetlands_ramsar_bg.pdf

2.1. Видове влажни зони в България.

В началото на 20 век В.З. са заемали около 2 000 км² или 2% от територията на страната ни. От тогава досега те са намалели значително - около 20 пъти. Голяма част от тях са пресушени или превърнати в рибарници и язовири Най-сериозно са пострадали блатата и мочурите около река Дунав, Тракийската низина и Софийското поле. Това е довело до нарушение на естественото течение на много наши големи реки. Причините за унищожителната човешка намеса е убеждението, споделяно и до днес от някои хора, че териториите, заети от естествените влажни зони не носят пряка икономическа изгода. Те са били възприемани като зловонни места, развъдници на комари. Независимо от съкратената площ В.З. в България се отличават с видово разнообразие (Таблица 2).

Видове влажни зони в България

Таблица 2

Влажни зони тип "блато" в България	Влажни зони тип "влажни ливади" в България	Влажни зони тип "езеро" в България	Влажни зони тип "заливна гора" в България	Влажни зони тип "комплекс" в България
Драгоманско блато	Влажни ливади Цръклевици	Вая	Аркутино-Ропотамо	Карабоаз
Дяволско блато		Атанасовско езеро	Река Камчия	Кайкуша
Стамопло		Поморийско езеро	Батова река	Козлодуйска низина
Алепу		Шабла-Езерец		
Пода		Дуранкулашко езеро		
Инджекьойско блато		Сребърна		
Гарван (Лещава)				
Малък преславец				
Островско блато				
Цибърско блато				
Орсойско блато				
Стралджанско блато				
Баташко блато				
Алдомировско блато				

Териториалното разпространение на В.З се характеризира с висока концентрация по Дунавското поречие и Черноморския бряг, най-добре развитите туристически райони в страната. Значително по-малко В.З. са останали във вътрешността на страната. На фиг. 1 са представени В.З. – Рамсарски места, на основа на схемата на туристическите райони в България (Концепция за туристическо райониране на България, 2015).

Преобладаващата част от В.З. са по Черноморието. Само четири от тях обаче са туристически трансформирани с изградени посетителски центрове (Таблица 3). По поречието на р. Дунав или в туристически район Дунав има три В.З. - остров Ибиша, комплекс Беленски и ез. Сребърна. Два от тях са с изградени посетителски центрове, предлагащи пакет от туристически услуги. Единствената В. З. във вътрешността на страната - Драгоманското блато, има изградена основна туристическа инфраструктура и посетителски център, който да предлага цялостен туристически продукт.

Фиг. 1 Рамсарски места на основа на схемата на туристическите райони в България

3. Устойчиво туристическо използване на влажните зони в България

Направено е изследване на устойчивото туристическо използване на В.З. в България въз основа на основните изисквания според Рамсарската конвенция, представени в т. 1.2. Приложен е емпиричен подход за информационното осигуряване на анализа. За целта е използван методът на неструктурирано наблюдение - теренно проучване на Драгоманско блато. Първична информация за В.З. е събирана чрез интернет проучване, вкл. имейл интервюиране.

3. 1. Законово нормативна рамка, свързана с управлението на влажните зони в България

Планирането и управлението на влажните зони – принципно изискване на Рамсарската конвенция, вкл. политиката за опазване и използването им се определя от Министерството на околната среда и водите. Разработен е Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България (2013-2022), одобрен с писмо № 48-00-1503/26.11.2010 от МОСВ. Планът включва опазване на 11-те влажни зони и разглежда подробно още 25 влажни зони, които не са в Рамсарския списък. В него са описани статутът, биологичното разнообразие, собствеността и ползването на земите, промени и заплахи в състоянието на В.З., предприетите мерки за опазване и необходимите мерки, както и тяхното значение .

Част от Рамсарските места са включени в защитените територии и така попадат и в юрисдикцията на Закона за защитените територии, както и на Закона за биологичното разнообразие според който в изграждането на Националната екологична мрежа приоритетно са включени и Рамсарските места. В единната екологична мрежа Натура 2000 се обръща особено

внимание на влажните зони, така се гарантира правилното им управление и устойчивост. Отделни аспекти, свързани с използването на В.З. са регламентирани в още два Закона и две Наредби, а именно: Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41/24.04.2001 г.) - регулира организацията, управлението, използването и защитата на рибните ресурси и търговията с тях; Закон за водите (ДВ, бр. 67/27.07.1999 г.) - регулира интегрираното управление на водите и опазване на здравето на населението; Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии (Приета с ПМС №7/08.02.2000; обн., ДВ, бр. 13/15.02.2000 г.) и Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (приета с ПМС №120/31.08.2007; обн. ДВ, бр. 73/11.09.2007 г.).

Независимо от големия брой закони, всеки от които регламентира отделни аспекти на опазването и използването на В.З., липсва интегриран подход за хармонизирането им и за изработване на единен механизъм за реален контрол на влажните зони. За това свидетелстват и резултатите от проучването на наличието на Планове за управление на В.З. в следващата т. 3.

3.2. Планове за управление, туристическо използване и инфраструктура.

Проучването установи следната картина по отношение на Плановете за управление на В.З. (Таблица 3).

Таблица 3

Име	План за управление	Туристическа инфраструктура	Посетителски център
Езеро „Сребърна“	План за управление на биосферния резерват „Сребърна“-2001 г./ предстои актуализация ²	Изградени са: еко-пътеки, наблюдателна кула, беседки, пейки, тоалетни и указателни табели. Проходимост за леки автомобили.	Природонаучен музей в с. Сребърна е обособен като такъв.
Комплекс „Ропотамо“	Проект на план за управление на резерват „Ропотамо“-2015 ³ / предстои актуализация	Съществуват осем пътеки и един маршрут за разходка по вода;	Посетителски център „Ропотамо“ ⁴
Дуранко-лашко езеро	План за управление на природен комплекс Дуранкулашко езеро-1998 г./ предстои актуализация	Създадена е наблюдателна кула и туристически маршрути.	НПО извършват образователна и опознавателна дейност (БДЗП,БШПОБ, Льо

²План за управление на биосферния резерват „Сребърна“/ПП Сребърна/ 2001
http://srebarnalake.com/images/docs/Plan_upravlenie_Srebarna_MP.pdf (01.05.2016)

³Проект на план за управление на резерват"Ропотамо"/ МОСВ/ 2015<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=643> (01.05.2016)

⁴Резерват „Ропотамо“/ РИОСОВ-Бургас<http://old.riosvbs.eu/ropotamo.html> (01.05.2016)

			Балкан);
Атанасовско езеро	План за управление на поддържания резерват (2003) ⁵ / предстои актуализация	Има укритие за наблюдение на птици, което има сграда и е част от туристически маршрут- „Животът на бургаските езера”.	Няма изграден посетителски център;
Шабленско езеро	Разработен е План за управление на защитена местност „Шабленско езеро” 2004-2013/ предстои актуализация ⁶	Съществуват наблюдателните кули, туристически маршрути и табели.	Към общината е създаден „ Зелен образователен център”.
Комплекс „Поморие” ⁷	Да, има план от 2009, предстои одобряване и влизане в сила	Изградени са: туристически маршрути, ботаническа пътека, съоръжения за наблюдение, тераси, информационни табели.	Посетителски център за опазване на Поморийско езеро-обслужван от Зелени Балкани.
Комплекс Беленски острови ⁸	План за управление на ПП „Персина” 2006-2015г./ предстои актуализация	По информация от сайта- през 2002 г. започва изграждане на паркова инфраструктура,веломаршрути, поставени са указателни табели, „Кът за отдих” и скривалища за наблюдение на птици.Има трудна достъпност за туристите, както и строг режим на достъп.	Посетителския център на ПП "Персина"-управляван от Дирекция Персина.
Остров Ибиша	Няма, предстои разработване	Няма	Няма посетителски център
Езеро „Вая”	Разработен е проекто план за управление, очаква се приемане.	Няма	Няма посетителски център.
Местността Пода	Има разработен план за управление през 2002, очаква актуализация. ⁹	Има укритие за наблюдение, две платформи за образователни занимания, беседки, пейки, специализиран еко маршрут, тераси, разполага с паркинг.	Природозащитен център „Пода”-Българско дружество за защита на птиците
Карстов комплекс „Драгоманско блато”	Няма план за управление, предстои разработване	Има пейки, кула за наблюдение на птици, паркинг и табели.	Център за опазване на влажните зони „Драгоманско блато“-Сдружение за дива природа Балкани.

Почти всички В.З. с изключение на две, едната от които е с туристическа инфраструктура и се посещава – Драгоманско блато, както и остров Ибиша, който не е туристически трансформиран, имат планове за управление. Всички планове за управление са с изтекъл срок и нито една В.З. няма актуализиран план. Проучването установи, че една от първите В.З., която е и в Списъка на ЮНЕСКО – езеро „Сребърна“ има План за управление от 2001 г.. Най-старият план за управление е този на Дуранкулашкото езеро – от 1998 г. Относително стар е и планът на местността „Пода“, от 2002 г. – една от най-посещаваните В.З

⁵План за управление на поддържания резерват „Атанасовско езеро”/МОСВ/ 2003
<http://www.moew.government.bg/?show=top&cid=643> (01.05.2016)

⁶Защитена местност Шабленско езеро –План за управление 2004-2013/ МОСВ
http://www.moew.government.bg/files/file/Nature/Protected_areas/Planove_za_upravlenie/PU_Shabla_MP_2003.pdf (01.05.2016)

⁷Интегриран план за управление на защитените зони и териториите в района на Поморийското езеро, ноември,2009/ МОСВ
http://www3.moew.government.bg/files/file/Press/aktualno/2009/PU_Pomoriisko_ezero.pdf (01.05.2016)

⁸План за управление на Природен парк "Персина"-2006-2015/ МОСВ
http://www.persina.bg/indexdetails.php?menu_id=11 (01.05.2016)

⁹Защитена местност „Пода”-План за управление 2002-2010/МОСВ
http://www.moew.government.bg/files/file/Nature/Protected_areas/Planove_za_upravlenie/Plan_za_uprawlenie_ZM_PODA-April_2002_1_.pdf (01.06.2016)

по Черноморското крайбрежие, с изграден посетителски център. Относително стар е и планът за управление на комплекс Поморие – от 2009 г. Плановете на други две В.З. – Беленски острови и комплекс Ропотамо, също доста посещавани в последните години, са изтекли през 2015 г. и предстоят актуализации.

Обективният извод, който се налага е, че туристическо използване на В.З. в България не гарантира устойчивост и тяхното управление не е в съответствие с Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (приета с ПМС №120/31.08.2007; обн. ДВ, бр. 73/11.09.2007 г.).

3.2.1 Туристическа посещаемост на влажните зони

Чрез имейл въпросници бе направено проучване на В.З. които имат изградена туристическа инфраструктура и/или посетителски центрове. Отговори бяха получени от Център за опазване на влажните зони „Драгоманското блато“, Българска фондация за биоразнообразие (предоставиха информация за Атанасовското езеро, въз основа представителна извадка и изследвания сред туристите, Природозащитен център „Пода“, Зелен образователен център „Шабла“), Дирекция на ПП „Персина“ и Природен музей- Сребърна.

За Дуранколашкото езеро, о-в Ибиша и ез. „Вая“ - бе събрана информация от интернет, сайтовете на РИОСОВ Бургас, РИОСОВ Варна и Министерството на околната среда и водите. Комплекс „Поморие“ и „Ропотамо“ не успяха да предоставят информация относно функциите, работата и посещенията в посетителските центрове. (Таблица 4).

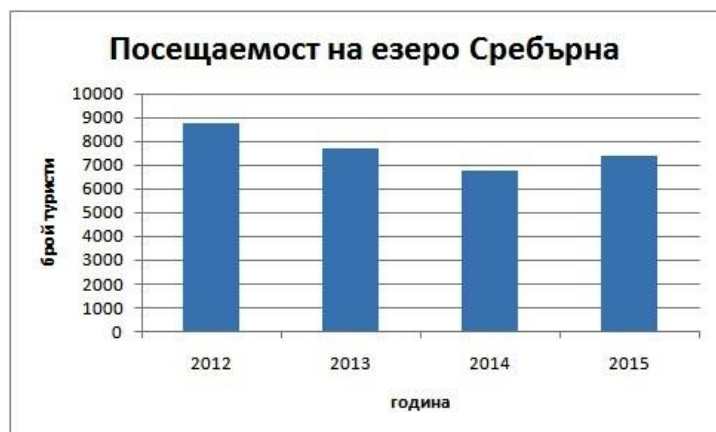
Таблица 4

Име	Посещаемост/ Мониторинг
„Езеро Сребърна“	Осъществява се мониторинг(фиг.2)
Комплекс „Ропотамо“	Не е предоставена информация за посещенията
Дуранколашко езеро	Няма система за мониторинг. Предоставена е обща информация -посещава се от западноевропейски групи туристи-през април, май, първата половина на юни и септември. ¹⁰
Атанасовско езеро	Няма система за мониторинг. Предоставена е обща информация от БФБ: туристи използващи бърдуотчинг (около 3000 на година), за рекреация - разходки около езерото (около 1000 души на ден и много местни хора), за лечение в басейните с луга и лечебна кал - по 2-3 хил. човека на ден през активния период, който е около 30 дни.
Шабленско езеро	Обща информация - Годишни посещения - средно 2000, от които 2% са чужденци (англичани, французи, поляци, румънци, руснаци). Груповите посещения- средно около 30 като групата варира от 20 до 50 човека, основно

¹⁰Защитена местност „Дуранколашко езеро“-План за управление 2002-2011/ МОСВ
http://www.moew.government.bg/files/file/Nature/Protected_areas/Planove_za_upravlenie/PU_Durankulashko_ezero.pdf
(01.05.2016)

	ученици и пенсионери. Индивидуални посещенията на туристи има основно през летните месеци и те наемат тур. водач по 4-те маршрутите или просто разглеждат експозициите в центъра.
Комплекс „Поморие” ¹¹	Не е предоставена информация
Комплекс Беленски острови ¹²	Осъществява се мониторинг. (Фиг. 3.)
Остров Ибиша	Не се посещават
Езеро „Вая”	Не се посещават
Местността Пода	Осъществява се мониторинг
Карстов комплекс „Драгоманско блато”	Осъществява се мониторинг Обща информация за посещаемостта - варира от между 30-40 човека на ден, до 10-15 човека на ден, в зависимост от сезона За периода 2009-2016 през центъра са минали над 5 000 групи с ученици.

На база предоставената информация от влажните зони които осъществяват мониторинг на посетителските потоци, бях установени следните особености и тенденции в използването на В.З. в България за целите на туризма (Фиг.2 и Фиг. 3).

Фиг. 2 Брой посетители на годишна база на езеро Сребърна, 2012-2015 г.

Наблюдава се голямо колебание в посетителския поток в Сребърна, с тренд на намаляване и само през 2015 има увеличение, но все още под нивото за 2012 и 2013 г. Това се дължи най-вероятно на слабата реклама на обекта. Макар и да има сайт на Природния парк, не е създаден подробен и официален сайт за музея, липсват и подробности за предлаганите туристически услуги.

Графиката показва, че Беленските острови са с трайна тенденция към увеличаване на посетителския поток, който бележи рязък скок от 2012 г. досега. За целия период – от 2008 г. досега посетителският център е привлякъл 14 722 човека. Вероятно това се дължи и на факта, че в центъра се прилага система за мониторинг, респективно за вземане на информирани решения за управление на търсенето и предлагането.

¹¹Интегриран план за управление на защитените зони и териториите в района на Поморийското езеро, ноември,2009/ МОСВ http://www3.moew.government.bg/files/file/Press/aktualno/2009/PU_Pomoriisko_езеро.pdf (01.05.2016)

¹²План за управление на Природен парк "Персина"-2006-2015/ МОСВ http://www.persina.bg/indexdetails.php?menu_id=11 (01.05.2016)

Фиг. 3 Брой посетители на годишна база на комплекс „Беленски острови”, 2008-2015

В местността „Пода” през последните няколко години посещенията се запазват около 6000 души. Според информация от центъра туристопотокът се увеличава в края пролетта и началото на лятото. Забелязват се увеличения в броя на груповите посещения сред ученици и пенсионери. Тази силно посещавана В.З следва да създаде и прилага система за мониторинг, която е неотменим елемент на устойчивото управление на влажната зона.

Проучването на място установи, че Драгоманското блато засилва практиката си за посещения от организирани ученически групи и студентски практики. Като основна препоръка към управленската практика на влажната зона е изграждането на система за мониторинг на посетителския поток, както и необходимостта от подобряване на транспортната инфраструктура и поставяне на указателни табели, имайки предвид и близостта на В.З. до столичния град и трайно увеличаващият се интерес към тази природна забележителност. Тя е обект на реклама от Министерството на туризма за популяризиране на природните и културно-исторически забележителности на българския пазар.

Изводи

Посещаемостта в някои от В.З. е относително слаба, но това се дължи на редица фактори. Например Беленският комплекс се намира в слабо развит икономически и туристически район. Предприети са действия за изграждане на туристическа инфраструктура, но има доста пречки пред развитието на туризма. В.З. на острова и като цяло Беленските острови са трудно достъпни за туристи. Основната причина е, че се намира на острови по поречието на р. Дунав - някои са дивни острови, а на други е забранено посещението. Действащият затвор ограничава свободния достъп на туристите, те се пускат след като получат специално разрешение от Министерството на правосъдието. Въпреки това се наблюдава тенденция за увеличаване на туристопотока през последните години. Като цяло е налице засилващ се интерес към В.З. през годините, в това число от чужденци от европейските страни, което е предпоставка за бъдещото устойчиво развитие на В.З.

Мониторингът на посетителите е основна слабост в управлението на влажните зони. Подценява се ролята му на управленски инструмент. Малка част от В.З. прилагат система за

мониторинг. Той е още по-наложителен, като се има предвид, че достъпът до вътрешността на В.З. също не се контролира - не всички туристи минават през центрите, повечето зони са със свободен достъп за обществото.

3.3. Функции и туристически услуги в посетителските центрове на влажните зони

Анализът на функциите на В.З. показва, че мониторингът е насочен предимно към биоразнообразието на тези екосистеми и не толкова към посетителските потоци. Основните функции на посетителските центрове са:

- Управление, контрол и опазване на защитената зона и биоразнообразието;
- Мониторинг на водните нива и биоразнообразието;
- Демонстрационна, информационна и образователна дейност;
- Изпълнение на различни проекти, доброволчески акции и фирмено доброволчество;

В същото време бе установено, че наборът от туристически услуги, предлаган във влажните зони с туристическа инфраструктура е твърде широк.

- орнитология, фототуризм, експозиции, интерактивни изложби. В ПЦ „Пода” има орнитоложка библиотека;

- пряка видеовръзка за наблюдение в „Зеления образователен център” Шабла.

- екскурзовод, отдаване под наем на велосипеди, стереомикроскоп и бинокли;

- екомаршрути, възможност за посещение на близки културно-исторически обекти, организиране на цялостни пакети;

- в някои от ПЦ се прилага добра практика чрез организиране на конкурси, семинари, конференции, кръгли маси, информационни кампании, обучения, еко-училище и организиране на събития.

Тази широка палитра от услуги предполага посещения от страна на различни пазарни сегменти със специфични изисквания. Ето защо е необходимо да се обърне специално внимание на разработването и прилагането на система за туристически мониторинг. Той трябва да включва както наблюдение на посетителските потоци, но също така и въздействията оказвани върху екосистемите, тъй като интересът е с тенденция към трайно увеличаване.

4. Видове туризъм във влажните зони в България.

Орнитоложкият туризъм или „бърдуотчинг” е вид познавателен туризъм, който през последните години се развива бързо и в България. Потенциалът за развитието му е голям, тъй като България е една от страните в Европа с най-голямо птиче разнообразие. У нас могат да се наблюдават 420 вида птици, което е 70% от птиците обитаващи европейския континент. От тях 29 са застрашени от изчезване, а 14 от тях се срещат и у нас. Причината за това е географското положение и трансконтинентални миграционни орнитоложки пътища – Via Pontica и Via Aristotelis. През Виа Понтика ежегодно прелитат хиляди птици до Африка и обратно. Мястото на което преминават най-много птици в Европа е местността „Пода”. Те са и с най-голямо видово разнообразие - 273 вида. Природозащитният център „Пода” е включен в „100 национални туристически обекта”. Древният прелетен път Виа Аристотелис, който е спирка за миграционните

водолюбиви птици, преминава през Драгоманското блато. В района са установени 220 броя, от които 125 гнездат и отглеждат поколението си тук. Въпреки огромния туристическия ресурс с който разполагаме, този вид туризъм е слабо развит. Тяхното наличие позволява диверсификация на туристическия продукт, базиран на природно-културното наследство. Обвързването с другите видове алтернативен туризъм е от особена важност. Например, при наблюдението на птици на о-в Шабла, туристическите групи могат да посетят археологическия резерват „Калиакра”.

За да се увеличи продължителността на престоя на посетителите, считаме, че може да бъде създадена единна мрежа на Рамсарските места, функциониращи въз основа на единни стандарти по отношение на управление и туристическо използване. „Сезонността” е строго определена от гнезденето, размножителния период и миграцията на птиците. През пролетта и есента, когато масовият туризъм е най-слаб, еко туризмът, свързан с Рамсарските места може да диверсифицира туристическото предлагане на отделни дестинации.

Влажните зони могат да бъдат в основата за разработване на туристически маршрути и продукти. В това число значителен е потенциалът на трансгранично сътрудничество между България и Румъния - за запознаване с природното и културно-историческото наследство в покрай р. Дунав и в двете страни.

Целесъобразно е установяването на контакти и развитие на устойчиво партньорство с други дунавски страни на ЕС, за да се споделят знания, опит и най-добри практики в сферата на туризма. Да се разработи дългосрочна стратегия и методология за проучване и адаптиране на най-добри европейски практики и сравнителни анализи в сферата на туризма.

5. Основни изводи препоръки

Плановите за управление на В.З. в България, които се използват туристически с изтекъл срок - без изключение и се нуждаят от актуализация. Там, където такива липсват е крайно наложително разработването им, тъй като устойчивото развитие на тези ценни екосистеми е в риск. Туристическата инфраструктура, която трансформира В.З. в туристическа атракция се нуждае от доразвиване в онези обекти, в които няма посетителски центрове. Последните предлагат разнообразен туристически продукт и играят важна роля в мониторинга на влажните зони. Необходимо е и постоянно поддържане и облагородяване на инфраструктурата. Отговорността трябва да бъде поета от всичките заинтересовани страни.

Няма механизми за реален контрол на туристическото използване според изискванията на Рамсарската конвенция. Смятаме, че е наложително въвеждане на модела за екосистемни услуги (Плащания..., 2015), т.е. заплащане на разходите, направени за поддържането на В.З. и за производството на услугите (ползите) за различните ползватели, вкл. туристите. Като добра практика може да се посочи прилаганата система за мониторинг на посещенията, но тя следва да се разгърне по посока на анализ и оценка на въздействията на туризма върху екосистемите на В.З.

Недостатък е липсата на постоянна и адекватна комуникационна кампания. Макар и създаден атрактивен туристически продукт в редица от В.З., той не успява да „достигне“ до вниманието на потенциалните потребители, независимо че повечето от посетителските центрове имат атрактивни сайтове, лога и рекламни материали, но това не засилва тяхната популяризация.

Това е причина за ниската посещаемост. Необходима е постоянна и систематична маркетингова политика, насочена на първо място към вътрешния пазар. Влажните зони с изградени посетителски центрове следва да са по-активни при участие в туристически изложения и борси, дискусии, реклами по телевизията, телевизионни предавания, информация в интернет страници и др.

Както бе посочено, особено важно според нас е трансграничното сътрудничество с Румъния и другите дунавски страни в изпълнение на целите на Дунавската стратегия за разработването и предлагането на регионални туристически продукти, базирани на природното и културно-историческото богатство в поречието на Дунав., както и активност в рамките на Черноморското сътрудничество, преследвайки същата цел .

Източници:

Концепция за туристическо райониране, МТ, 2015

Даниела Тодорова - ръководител Зелен образователен център „Шабла”, община Шабла

Даниела Каракашева - гл. спец. връзки с обществеността и образователни програми,

Дирекция на ПП „Персина”

Елена Илиева - директор на Природен музей- Сребърна.

Ивайло Иванов - Природозащитен център „Пода” на Българското дружество за защита на птиците

Марта Димитрова - представител на Център за опазване на влажните зони „Драгоманското бласто”, Сдружение за дива природа „Балкани”

Радостина Ценова - ПР специалист, управител на клон Странджа, Българска фондация за биоразнообразие

Интернет:

Конвенция по влажните зони с международно значение, по-специално като местообитания за водолубиви птици (Обн. ДВ. бр.56 от 10 Юли 1992 г.) Достъпно на:
http://www3.moew.government.bg/files/file/KVESMS/conventions_full/Convention_wetlands_ramsar_bg.pdf

<http://www.bgmab.com/>

<http://shabla.be/>

<http://www.facebook.com/pages/Prirodosaziten-centr-Poda/10150119007630322?ref=mf>

<http://www.bspb-poda.de/sites/bulgarian/home/home.htm>

http://bspb.org/category.php?chPage=1&menu_id=21

<http://www.bourgas.org/wetlands/>

<http://www.greenbourgas.org/>

<http://www.bourgas.org/wetlands/index1.html/>

<http://burgaskiezera.hit.bg/BurgaskiEzera2.htm/>

<http://www.birdsinbulgaria.org/calendar.php?id=10>

<http://srebarnalake.com/>

<http://www.persina.bg/>

<http://balkani.org/dragoman/>

<http://www.shabla-greencenter.info/index.php?t=12>